

Ami nem okozhat meglepetést

Régi-új politikai forgatókönyvek

Miután a Horn–Kuncze-kormány annak ellenére megbukott, hogy a médiában minden lehetséges támogatást megkapott, érdemes újragondolni a média mindenhatóságával kapcsolatos – és sokszor hangoztatott –, közkeletű vélekedéseket. Mert a balliberális *mediakommandó* tagjai ezúttal például hiába minősítették Horn Gyulát „Európa egyik legjobb miniszterelnökének”, az MSZP–SZDSZ összefogást pedig az „évszázad koalíciójának”, a választásokat mégsem tudták megnyerni. Nem segített, hogy az általuk megszállt közszolgálati médiában és a befolyásuk alá vont kereskedelmi csatornákon gyakorlatilag akkor kampányoltak, amikor csak akartak. Ezek szerint a média nem mindenható, de ugyanez elmondható a posztkommunista és a balliberális értelmiség kissé túlértékelt befolyásolási képességéről is. Mindez azonban nem mond ellent annak, hogy korunk információs társadalmában a média szerepe (sajnos) sokszor oly mértékben meghatározó, hogy önálló hatalmi ágként történő leírását mégsem nevezhetjük túlzásnak.

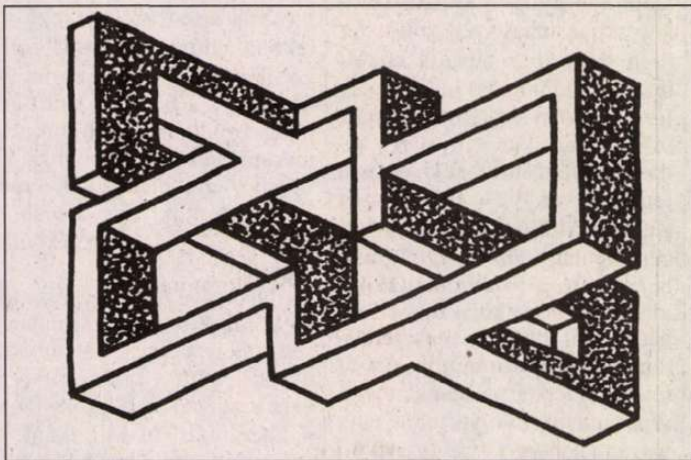
Érdekes volt megfigyelni a különböző manipulációs technikák tartalmának változását. A választások előtt a balliberális médiában a fő hangsúlyt eleinte az MSZP–SZDSZ kormány „történelmi tettszékének” nagy műgonddal elvégzett, álszerű értékelésére helyezték. Megpróbálták kisajátítani az euroatlanti integrációs törekvések eredményeit. Később – emellett – egyre több szó esett a politikai alternatíva sajnálatos hiányáról, az ellenzék alkalmatlanságáról, valamint az egész térség biztonságát veszélyeztető szélsőjobboldali veszélyről. Ennek megtestesítői *Torgyán József*, de mindenkéltől *Csurka István* voltak. A kedvező makrogazdasági mutatók emlegetése mellett Horn Gyula főként azzal dicsekedett, hogy ők sose avatkoztak bele az emberek életébe... Emellett a választási kampány részét képezték a csak „virtuálisan létező” Fidesz – Magyar Polgári Pártról és diktatori hajlamú elnökeiről szóló elemzések. Ezek konklúziója többnyire az volt, hogy az MSZP–SZDSZ koalíció bukása esetén hazánk kimaradhat az európai integrációs folyamatokból, és helyette jön

majd a szalonképtelen szélsőjobb, a káosz és a nacionalizmus eluralkodása, az egész térség instabilizálódása stb.

Nehéz eldönteni, hogy a tradicionálisnak mondható szervilizmusuk, hisztérikus hajlamaik vagy csak jól felfogott anyagi érdekeik miatt álltak szinte egy emberként a posztkommunista-szocialista és balliberális értelmiségiek az ugyancsak elhasználódott és a korrupciós ügyek-

sem találtak. Igaz, valóban nehezebbnek ígérkezett, de végül is könnyedre sikeredett: a Fidesz és az MDF, majd a Fidesz és a kisgazdapárt közötti gyors és kulturált tárgyalásokat követően viszonylag hamar létrejött a pártok közötti megegyezés, majd ezt követően megalakult az *Orbán* Viktor vezetése alatt álló kormány.

A médiaértelmiség súlyának csökkenése mellett a májusi vá-

F. FARKAS TAMÁS RAJZA

ben erkölcsileg is megtépzott Horn–Kuncze-kormány mögé. *Várkonyi Tibor*, *Bolgár György*, *Miklós Gábor*, *Popper Péter*, *Veér András*, *Kornis Mihály*, *Tamás Gáspár Miklós*, *Szabó Miklós*, *Eörsi István*, *Gerő András* és társaik, igaz, néha fanyalogva, de töretlen lendülettel látták el az egyébként fizetett pártpropagandistáknak is becsületre való agitációs munkát. A májusi választások első fordulójának meglepő eredménye valószínűleg sokkolta a biztos MSZP–SZDSZ győzelemre számító médiaértelmiséget, melynek tagjai érezhetően megrettentek a hatalom elvesztésének lehetőségétől. Ekkor már csak abban bíztak, hogy a Fidesz képtelen lesz megegyezni a kisgazdákkal, így kényszermegoldásként maradt volna az MSZP–Fidesz koalíció, ami mégiscsak biztosította volna legalább a politikai hatalom egy részének a megtartását. Különösen az SZDSZ bukása váltott ki pánikhangulatot, pedig a párt eddigi számtalan, és erkölcsileg vállalhatatlan fordulata, valamint az MSZP mellett betöltött statisztaszerepe miatt ez az eredmény volt a leginkább előre látható. Ami pedig a második forduló után történt, arra – egy-két gyűlölködő kirohanást leszámítva – jóformán szavakat

lasztások eredményei a posztkommunista hatalommal tartósan jó viszonyban lévő, befolyásos baloldali és baloldali liberális értelmiségi csoportok szerepét is *alaposan leértékelték*, hiszen ezek mindent elkövettek ugyan a Fidesz – Magyar Polgári Párt győzelmének megakadályozása érdekében, ami törekvésük hiábavalónak bizonyult. Ezért ma már kissé komikus azokat a figyelmeztetéseket olvasni, amelyeket „tekintélyes” baloldali és balliberális médiaértelmiségiek intéznek rendszeresen a gyakorló nem balliberális politikusokhoz, miszerint Magyarországon a „mértékadó” vagy mások által „hangadónak” nevezett értelmiség támogatottsága nélkül nem lehet eredményesen politizálni, illetve kormányozni. Úgy tűnik, a posztkommunista-szocialista és a baloldali liberális értelmiség jelentős része nem képes tudomásul venni társadalmi presztízsük és befolyásuk lényeges csökkenését, valamint véleményformáló szerepük leértékelődését, tekintélyük elvesztését. Ez az értelmiségi réteg az úgynevezett Demokratikus Charta révén évekig aktív politizálást folytató a posztkommunista erők mellett, és tevékeny szerepet játszott az MSZP–SZDSZ koa-

lício előkészítésében, majd hatalomra juttatásában. Ezt követően *először kritikai attitűdjét adta fel, később autonómiáját is*. A polgári kormányzat támogatói és választói aligha feledik az 1992–94 között történeteket, majd 1994–1998 között a szegyeteljes hallgatás időszakát, amikor a korábban oly aktív független társadalmi kezdeményezések és szervezetek nagy részéről kiderült, hogy vagy az MSZP vagy az SZDSZ szatellit-szervezetei voltak.

A fentiektől függetlenül könnyen aktivizálódhat például az egyszemélyes Tégy a gyűlölet ellen! mozgalom vagy a Nyilvánosság Klub. A Demokratikus Charta helyett könnyen elképzelhető egy új, baloldali, antifasiszta népfront színrelépése. Valószínűleg csak idő kérdése, mikor olvashatunk újra a „jobboldali fennhézásról”, az „úri gögről” vagy a „bérből és fizetésből élők bebecsüléséről”. Hallunk majd eleget a „társadalommal” folytatott párbeszéd és a „mértékadó értelmiség” támogatásának a hiányáról. Az sem keltene meglepetést, ha a korábbi sikoltozók ismét felfedeznék a fasizmus fenyegető rémét, hiszen van közöttük olyan, aki már a Dunába lövetéstől tart... Előbb-utóbb *Szabó Albert* és társai is felbukkannak Budapest utcáin, elvégre a drága pénzen varratott egyenruhákat is meg kell szellőztetni néha. A posztkommunista szakszervezetek máris sztrájkokkal fenyegetőznek, maguk mögött tudva az MSZP erkölcsi, politikai támogatását. Feltámadóban vannak tehát a múlt erői, és a múltban keresnek a maguk számára igazolást. *Szöllősiné* például saját bevallása szerint első gimnazista korától politizál, meglehetősen konzekvensen, mindig a baloldalon. (*A Hét*, 1998. június 14.) De hogy ez 1990-ig mit jelentett, arról már beszélni sem érdemes. 1994-ben a média alig foglalkozott a nagy számban végrehajtott személycserékkel. Felettebb valószínűtlen, hogy ez most is így lesz.

Ennek ellenére mindez már nem okozhat komoly meglepetést, mert bár a gondosan tervezett akciók időpontját még nem ismerheti a közvélemény, a nem túlságosan rafinált szociálliberális politikai forgatókönyvek hatásvadai elemeit azonban már igen.

Tóth Gy. László